

Sygn. akt I C 65/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Tarnowie, Wydział I Cywilny

w składzie :

Przewodniczący: SSO Marek Syrek

Protokolant: st. sekr. sądowy Beata Kapa

po rozpoznaniu w dniu 17 lutego 2016 r. w Tarnowie

na rozprawie

sprawy z powództwa S. S.

przeciwko Towarzystwu (...) S.A. w W.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej Towarzystwa (...) SA w W. na rzecz powódki S. S. kwotę 42.000 zł (czterdzieści dwa tysiące złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 28 grudnia 2015r. do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

III. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 2.100 zł tytułem zwrotu części kosztów postępowania.

SSO Marek Syrek

(...)

(...)

(...)

(...)

(...)

Sygn. akt I C 65/16

UZASADNIENIE

wyroku z 17 lutego 2016 r.

Powódka S. S. w pozwie skierowanym przeciwko Towarzystwu (...) SA w W. domagała się zasądzenia kwoty 82 000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 27 listopada 2015 do dnia zapłaty. Wniosła również o zasądzenie kosztów postępowania.

Uzasadniając żądanie wskazała, że w dniu 27 września 2003 roku w R. L. S. nieумыślnie naruszył zasady w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując samochodem marki S. (...) nie zachował ostrożności i bezpiecznej prędkości,

w wyniku czego utracił panowanie nad kierowanym pojazdem, zjechał na prawe pobocze i uderzył pojazdem w barierkę ochronną. W następstwie tego zdarzenia śmierć poniosła matka powódki będąca pasażerką samochodu - M. S.. Sprawca wypadku był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej u strony pozwanej. W chwili śmierci matki powódka miała 18 lat. Mieszkała wraz z matką i łączyła ją z matką bardzo silna więź. To matka dbała o wykształcenie córki, była dla niej oparciem, potrafiła zmotywować do intensywnej nauki. Powódka bardzo mocno przeżyła śmierć matki, nie mogła się pogodzić z tym zdarzeniem, bardzo brakowało jej matki na weselu czy też przy narodzinach dziecka. W wyniku zdarzenia doszło do zerwania więzi rodzinnej, która jest dobrem osobistym człowieka, co upoważnia powódkę do żądania zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c.

Powódka wskazała ponadto, że pozwany decyzją z 26 listopada 2015 roku uznał częściowo jej roszczenia i wypłacił kwotę 8000 zł.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania.

Uzasadniając swoje stanowisko przyznała że prowadziła postępowanie likwidacyjne dotyczącego tego zdarzenia i po rozważeniu wszelkich okoliczności sprawy przyznała i wypłaciła na rzecz powódki kwotę 8000 zł tytułem zadośćuczynienia. Wskazała, że pomiędzy powódką a jej matką występowały typowe relacje, jakie utrzymują się pomiędzy członkami prawidłowo funkcjonującej rodziny. Tymczasem zadośćuczynienie ma na celu zrekompensowanie krzywdy, która wykracza poza normalne ramy odczuwania smutku, żalu czy żałoby. Wskazała ponadto, że powódka po śmierci matki nie została osamotniona. Korzystała z ze wsparcia licznych rodzeństwa oraz ojca. Życie powódki po upływie typowego czasu żałoby wróciło do normalności. Powódka założyła rodzinę i urodziła dziecko. Strona pozwana podkreśliła także, że powódka w chwili zdarzenia była już osobą dorosłą i jej więź z rodzicem z pewnością uległa rozluźnieniu.

W tym stanie rzeczy żądane zadośćuczynienie w łącznej kwocie 90 000 zł jest rażąco wygórowane. Zarzuciła także że ewentualne odsetki mogą być zasądzone jedynie od daty wyrokowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 27 września 2003 roku w R. L. S. prowadząc samochód osobowy marki S. (...) nie zachował należytej ostrożności i bezpiecznej prędkości, w wyniku czego utracił panowanie nad kierowanym pojazdem, zjechał na prawe pobocze i uderzył pojazdem w barierkę ochronną, co spowodowało, że jadąca z nim pasażerka M. S. doznała rozległych urazów skutkujących jej zgonem. Za spowodowanie powyższego wypadku L. S. został skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata. Oskarżonemu wymierzono również karę grzywny.

Dowód: wyrok z 27 lutego 2004 roku – k. 93 akt II K 53/04 Sądu Rejonowego w Tarnowie.

M. S. w chwili wypadku miała 53 lata. Powódka S. S. urodziła się w (...) roku, a więc w chwili zdarzenia miała 18 lat. Była wtedy uczennicą czwartej klasy liceum ogólnokształcącego. Mieszkała w domu rodzinnym wraz z rodzicami i rodzeństwem. Jej relacje z matką układały się bardzo dobrze. Często korzystała z rad matki, była z nią silnie związana emocjonalnie. Śmierć matki była dla niej bardzo ciężkim przeżyciem. Załamała się, zaczęła zaniedbywać naukę, opuszczała zajęcia szkolne. Przez 2 lub 3 miesiące zażywała leki uspokajające. Nie korzystała jednak z pomocy lekarskiej ani psychologicznej. Pomimo tego tragicznego zdarzenia ukończyła naukę w terminie i zdała maturę z dobrymi wynikami. Po maturze rozpoczęła studia na Uniwersytecie Pedagogicznym w K., jednak zrezygnowała z nich po jednym semestrze, gdyż nie była w stanie utrzymać się z renty rodzinnej w wysokości 400 zł miesięcznie. Następnie wyjechała za granicę gdzie przebywała około 2,5 – 3 lat. Po powrocie podjęła pracę w firmie farmaceutycznej. W 2008 roku wyszła za mąż i urodziła dziecko. W ubiegłym roku rozpoczęła wojskową służbę przygotowawczą w D., następnie naukę w szkole podoficerskiej. Od 1 lutego 2016 roku podjęła zawodową służbę wojskową i rozpoczęła pracę jako operator urządzeń meteorologicznych na lotnisku w K. - B.. Aktualnie studiuje obronę i bezpieczeństwo publiczne.

Powódka do chwili obecnej silnie odczuwa brak matki, szczególnie w czasie uroczystości rodzinnych. Co tydzień odwiedza grób matki.

Dowód: zeznania świadka K. B. - karta 46 – 47,

zeznania powódki – k. 47.

Pismem z 24 listopada 2015 roku powódka działając przez swojego pełnomocnika wezwała stronę pozwaną do zapłaty zadośćuczynienia za śmierć matki w kwocie 120.000 zł. Pismem z 26 listopada 2015 roku strona pozwana poinformowała o przyznaniu zadośćuczynienia w kwocie 8.000 zł.

Dowód: pisma z 24.11.2015 r. i 26.11.2015 r. – k. 13-17.

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie powołanych dokumentów. Nie budzą one wątpliwości Sądu, nie były również kwestionowane przez żadną ze stron.

Podstawą ustaleń Sądu były również zeznania świadka K. B. oraz zeznania powódki. W ocenie Sądu zasługują one na wiarę. W toku postępowania nie ujawniła się bowiem jakakolwiek okoliczność nakazująca poddać wątpliwość prawdziwość ich twierdzeń.

Sąd oddalił wniosek strony pozwanej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego lekarza psychiatry. Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika bowiem, że powódka nigdy nie korzystała z pomocy lekarskiej i nie ujawniły się w jej przypadku zaburzenia tego rodzaju, które powinny zostać poddane ocenie lekarza psychiatry. Brak jest okoliczności świadczących o tym, że w przypadku powódki doszło do rozstroju zdrowia psychicznego, a tylko tego rodzaju stany chorobowe wymagałyby analizy dokonanej przez biegłego lekarza. Wskazać należy, że wystąpienie objawów psychiatrycznych wynikających z ciężkich przeżyć wywołanych śmiercią matki przemawiałoby za podwyższeniem kwoty zadośćuczynienia, stąd to w interesie powódki taki dowód powinien zostać przeprowadzony. Powódka wniosku takiego jednak nie złożyła. W tej sytuacji przyjęć należało, że w przypadku powódki żaloba wynikające ze śmierci matki miała przebieg typowy, zbliżony do tej, jaką odczuwa większość osób dotkniętych tego rodzaju zdarzeniem. Dlatego też brak było podstaw do zasięgnięcia opinii biegłego.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo co do zasady zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie zaznaczenia wymaga okoliczność, że art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. jak najbardziej może stanowić podstawę prawną dochodzonego przez powódkę zadośćuczynienia za krzywdę, jakiej doznała na skutek tragicznej śmierci matki.

Sąd Najwyższy jak i sądy powszechne zajmują jednolite stanowisko, które tutejszy Sąd całkowicie aprobuje, że szczególna więź emocjonalna istniejąca między członkami rodziny stanowi dobro osobiste w rozumieniu art. 23 k.c. i podlega ochronie prawnej w oparciu o przepis art. 23 k.c. i art. 24 k.c., zaś doznany w związku ze śmiercią osoby najbliższej uszczerbek polega nie tylko na osłabieniu aktywności prowadzącej do pogorszenia sytuacji życiowej i motywacji do przewycięzania trudności, lecz jest też następstwem naruszenia tej relacji między osobą zmarłą a jej najbliższymi, a zatem, że spowodowanie – w konkretnym stanie faktycznym – śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków jej rodziny i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16.04.2014 r., V CSK 320/13, LEX nr 1463645; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22.01.2014 r., VI ACa 850/13, LEX nr 1448657; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 13.02.2013 r., I ACa 1221/12, LEX nr 1294825; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 24.09.2013 r., I ACa 450/13, LEX nr 1388855).

W tym miejscu podkreślić jednak trzeba, że nie każdą więź rodzinną należy niejako automatycznie zaliczać do katalogu dóbr osobistych, ale jedynie tą, której zerwanie powoduje ból, cierpienie i rodzi poczucie krzywdy (por. wyrok

Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 26.04.2013 r., V ACa 189/13, LEX nr 1362686; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15.02.2013 r., I ACa 839/12, LEX nr 1289380).

Zgodnie z brzmieniem art. 24 § 1 k.c. ten czyje dobro osobiste zostało naruszone cudzym działaniem może m.in. żądać na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym zadośćuczynienia pieniężnego, z wyjątkiem sytuacji, gdy cudze działanie naruszające jego dobro osobiste nie było bezprawne. Stosownie zaś do treści art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu czyje dobro osobiste zostało naruszone m.in. odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Jeśli chodzi o zagadnienie wysokości zadośćuczynienia w pierwszej kolejności należy nadmienić, że ustawodawca nie wskazuje jakichkolwiek kryteriów, na których należy się oprzeć przy ustalaniu wysokości należnego zadośćuczynienia, ograniczając się jedynie do stwierdzenia, że zadośćuczynienie powinno być odpowiednie. W świetle jednak tego, że podstawową funkcją zadośćuczynienia jest zrekompensowanie pokrzywdzonemu doznanej przez niego na skutek śmierci bliskiej osoby krzywdy, brak jest jakichkolwiek wątpliwości co do tego, że fundamentalną przesłanką, jaką winien kierować się sąd przy ustalaniu in concreto wysokości należnego zadośćuczynienia, jest rozmiar krzywdy, o którym przesądzają takie okoliczności jak m.in. dramatyzm doznań bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rola jaką w rodzinie pełniła osoba zmarła, rodzaj i intensywność więzi łączącej poszkodowanego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci (np. nerwicy, depresji), wiek poszkodowanego, stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy. Z uwagi zaś na to, że zasadniczym celem zadośćuczynienia jest złagodzenie i wynagrodzenie wszelkich ujemnych odczuć, cierpień fizycznych, psychicznych i moralnych doznanych przez poszkodowanego, jego wysokość nie może też odbiegać od intensywności tych cierpień, czasu ich trwania oraz ujemnych skutków, jakie osoba poszkodowana musiała już lub będzie zmuszona znieść w przyszłości. Tylko bowiem przez zrelatywizowanie wysokości zadośćuczynienia do powyższych okoliczności konkretnego przypadku – z uwagi na niemożność prostego przeliczenia krzywdy i cierpienia doświadczonego w związku ze śmiercią bliskiej osoby na wartości pieniężne – możliwe będzie ustalenie jej na takim poziomie, który stanowiłby dla takiej osoby adekwatną kompensatę bólu spowodowanego śmiercią bliskiej dla niej osoby oraz przedwczesną utratą członka rodziny. Drugą nie mniej istotną, aczkolwiek pomocniczą i uzupełniającą przesłanką, jaką powinien mieć na uwadze sąd przy określaniu wysokości zadośćuczynienia, jako że służy ona utrzymaniu go w rozsądnych granicach, tj. odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, a nadto urzeczywistnieniu zasady sprawiedliwości społecznej poprzez zapobieganie sytuacjom, w których przyznanie zadośćuczynienia prowadziłoby do niezasadnego bezpodstawnego wzbogacenia osoby uprawnionej do niego, są stosunki majątkowe panujące obecnie w społeczeństwie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 10.10.2013 r., I ACa 604/13, LEX nr 1394202 oraz z dnia 17.04.2014 r., V ACa 836/13, LEX nr 1461044; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 10.04.2014 r., I ACa 1338/13, LEX nr 1454560 oraz z dnia 30.09.2013 r., I ACa 512/13, LEX nr 1388858; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 11.09.2013 r., I ACa 286/13, LEX nr 1403743 oraz z dnia 16.10.2012 r., I ACa 435/12, LEX nr 1237230).

Należy też zwrócić uwagę na kwestię, że aby zadośćuczynienie mogło należycie spełnić swoją kompensacyjną funkcję nie może być ono jedynie symboliczne, ale musi przedstawiać dla poszkodowanego pewną realnie odczuwalną wartość ekonomiczną, której prawidłowe wyważenie i dostosowanie do indywidualnego przypadku należy do sądu, któremu ustawodawca w tym też celu pozostawił szeroki zakres uznania wprowadzając do art. 448 k.c. klauzulę generalną odpowiedniej sumy zadośćuczynienia. (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17.04.2014 r., I ACa 85/14, LEX nr 1458905).

Dokonując subsumcji stanu faktycznego przedmiotowej sprawy pod poczynione powyżej rozważania teoretyczne stwierdzić należy, że na gruncie analizowanego przypadku urzeczywistniły się wszystkie przesłanki niezbędne do uwzględnienia powództwa i w efekcie do zasądzenia na rzecz powódki od strony pozwanej zadośćuczynienia na podstawie art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c.

Po pierwsze nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia z dobrem osobistym podlegającym ochronie prawnej w postaci szczególnej więzi rodzinnej, jako że zmarła i powódka byli ze sobą bardzo blisko spokrewnieni, a mianowicie zmarła była matką powódki, a nadto łączyła ich silna więź emocjonalna.

Po wtóre doszło też do bezprawnego i zawinionego naruszenia powyższego dobra osobistego, o czym ostatecznie przesądził prawomocny wyrok skazujący sprawcę wypadku na karę pozbawienia wolności i grzywnę.

Ze względu na datę zdarzenia do oceny skutków prawnych wypadku nie znajdzie zastosowania ustawa z 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Odpowiedzialność strony pozwanej wynikać jednak będzie z § 10 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów z 24 marca 2000 r. w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów. Obejmuje więc również krzywdę wynikającą z naruszenia dóbr osobistych.

Kwestią wymagającą analizy – z punktu widzenia prawidłowego określenia wysokości należnego powódce zadośćuczynienia – jest ustalenie rozmiaru krzywdy doznanej przez powódkę w związku ze śmiercią matki, jako że to on – jak już była o tym mowa wcześniej – stanowi podstawową determinantę wysokości zadośćuczynienia.

W ocenie Sądu krzywda, jakiej doświadczyła powódka na skutek tragicznej śmierci matki jest poważna.

Powódkę z matką łączyła silna i zażyła więź emocjonalna. Powódka mocno przeżyła śmierć matki, o czym świadczy fakt, że pomimo upływu wielu lat nadal często odwiedza jej grób.

W chwili zdarzenia powódka zamieszkiwała z matką. Była w takim wieku, że wsparcie matki było jej bardzo potrzebne. Śmierć matki w okresie wchodzenia w dorosłe życie pozbawiło powódkę osoby, z którą można dzielić szczególnie silne przeżycia pojawiające się w wielu nowych sytuacjach życiowych i której doświadczenie życiowe w tych sytuacjach jest wręcz nieocenione.

Jednakże pomimo cierpienia wywołanego tragicznym zdarzeniem powódka zachowała równowagę i aktywność życiową. Nie wymagała leczenia psychiatrycznego czy też pomocy psychologicznej. Ukończyła szkołę z dobrym wynikiem, podjęła studia, znalazła pracę, a także założyła rodzinę.

Nie bez znaczenia jest również upływ czasu od chwili zdarzenia. Wypadek zdarzył się w 2003 r., a więc prawie 13 lat temu. W tym okresie powódka zaadoptowała się do nowej sytuacji, a intensywność odczuwanych cierpień – ze względu na upływ czasu – musiała ulec zmniejszeniu.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, a nadto aktualną przeciętną stopę życiową społeczeństwa – zdaniem Sądu – odpowiednim zadośćuczynieniem w niniejszym przypadku będzie kwota 50.000 zł. Kwota ta bowiem z jednej strony jest adekwatna do rozmiaru krzywdy, jakiej doznała powódka na skutek definitywnego pozbawienia jej więzi, jaka łączyła ją z matką, natomiast z drugiej strony jest ona znacząca, a zarazem nie nadmiernie wygórowana w odniesieniu do obecnych stosunków majątkowych panujących w społeczeństwie.

Biorąc pod uwagę, że strona pozwana wypłaciła już powódce kwotę 8.000 zł zasądzeniu na rzecz powódki podlega kwota 42.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28 grudnia 2015 r. Początkową datę naliczania odsetek obliczono biorąc pod uwagę 30 dniowy termin do wypłaty odszkodowania licząc od zgłoszenia szkody (art. 14 ust. 1 ustawy o Ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych) i fakt, że pismo zawierające żądanie powódki nosi datę 24 listopada 2015 r. W toku postępowania nie przedstawiono dowodu, kiedy pismo to dotarło do strony pozwanej, jednak należy przyjąć, że nastąpiło to w ciągu maksymalnie 2 – 3 dni, stąd ubezpieczyciel powinien uwzględnić częściowo roszczenie powódki jeszcze w okresie przedświadczeniowym. Pozwany uwzględnił żądanie jedynie w bardzo niewielkiej części. Z tego względu powódce przysługuje roszczenie o odsetki od kwoty zasądzzonego zadośćuczynienia od 28 grudnia 2015 r. na podstawie art. 481 k.c.

Ze względu na jedynie częściowe uwzględnienie żądania Sąd orzekł o kosztach postępowania na podstawie art. 100 kpc zasądzając od strony pozwanej na rzecz powódki połowę uiszczoną opłaty od pozwu, przy wzajemnych zniesieniu kosztów zastępstwa procesowego.

Względy wskazane w rozważaniach zadecydowały, że orzeczono jak w sentencji na mocy powołanych wyżej przepisów prawa.

SSO Marek Syrek

1. (...)

2. (...)

3. (...)